

leo-varadkar-attending-meeting-of-the-eu-western-balkans-summit-european-council-in-brussels-on-13-14-15-december/

10. Дарія Чернявська. Боєприпаси, посилення українського ОПК, навчальні програми і внески в розмінування: як Ісландія допомагає Україні. URL: <https://dc.org.ua/news/boeprypasy-posylennya-ukrayinskogo-opk-navchalni-programy-i-vnesky-v-rozminuvannya-yak-islandiya-dopomagaє-ukrayini>

References:

1. Birchard, R. (2023). Ireland rethinks neutrality in wake of Ukraine war. *DW*. URL: <https://www.dw.com/en/ireland-rethinks-neutrality-in-wake-of-ukraine-war/a-65330418>.
2. Laffan, B. (2023). Ireland rethinks neutrality in wake of Ukraine war. *DW*. URL: <https://www.dw.com/en/ireland-rethinks-neutrality-in-wake-of-ukraine-war/a-65330418>.
3. O'Shea, H. (2014). *Ireland and the End of the British Empire: The Republic and its Role in the Cyprus Emergency*. London: Bloomsbury. 320 p.
4. Cleary, J. *Literature, Partition and the Nation-State: Culture and Conflict in Ireland, Israel, and Palestine*. Cambridge: Cambridge University Press. 288 p.
5. Nahnybida, O. (2002). Realizacija pryncypu neytralitetu v zovnishnij polityci Irlandii 1937–2009 rr. [Realization of the principle of neutrality in Ireland's foreign policy 1937–2009]. *Dysertacija*. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Nahnybida_Olha/Realizatsiia_pryntsypu_neytralitetu_v_zovnishnij_politytsi_Irlandii_1937-2009_rr.pdf [in Ukrainian].
6. Konjuhova, S.V. (2023). Osoblivosti vidobrazhennya irlands'kogo nacional'no-vizvol'nogo ruhu v ukraïns'kij presi 1920–1930-h rr. [Features of the reflection of the Irish national liberation movement in the Ukrainian press of the 1920s–1930s]. *Istorychnyj zhurnal*, № 3, 47–62. URL: https://hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/3_2023/7 [in Ukrainian].
7. Fedoruk, Ya. (2014). Unrealized Project of the Irish Colonization of Ukraine in 1655. *Ukraine in Central-East Europe*. No. 14, 101–117 [in Ukrainian].
8. Ukraïna ta Irlandija pidpysaly Dorozhnyu kartu partnerstva do 2030 roku [Ukraine and Ireland signed the Partnership Roadmap until 2030]. (2025). *Jeuropejs'ka pravda*. 2 hrudnja. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2025/12/2/7226196/> [in Ukrainian].
9. Taoiseach Leo. Varadkar attending meeting of the EU-Western Balkans Summit & European Council in Brussels on 13, 14 & 15 December. *Department of the Taoiseach*. URL: <https://www.gov.ie/en/department-of-the-taoiseach/press-releases/taoiseach-leo-varadkar-attending-meeting-of-the-eu-western-balkans-summit-european-council-in-brussels-on-13-14-15-december/>.
10. Chernjav'ska, D. Bojeprypasy, posylennya ukraïns'kogo OPK, navchal'ni programy i vnesky v rozminuvannya: jak Islendija dopomagaje Ukraïni [Ammunition, strengthening of the Ukrainian defense industry, training programs and contributions to demining: how Iceland helps Ukraine]. *Diplomaticheskaja couriers*. URL: <https://dc.org.ua/news/boeprypasy-posylennya-ukrayinskogo-opk-navchalni-programy-i-vnesky-v-rozminuvannya-yak-islandiya-dopomagaє-ukrayini> [in Ukrainian].

DOI 10.31558/2617-0248.2026.11.13

УДК 327.8:322:796

СПОРТИВНА ДИПЛОМАТІЯ СВЯТОГО ПРЕСТОЛУ ЗА ПОНТИФІКАТУ ПАПИ ФРАНЦИСКА

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6645-8856>

Ощипок І. Ф., д. філос. з політології, доцент, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

У статті досліджується спортивна дипломатія Святого Престолу як новітній інструмент публічної дипломатії та реалізації політики м'якої сили, що набув особливої ваги за понтифікату Папи Франциска. Показано, що специфічний міжнародно-правовий статус Ватикану як мікродержави з обмеженими матеріальними ресурсами зумовлює використання нетрадиційних форм зовнішньополітичної діяльності, серед яких спорт став ефективним механізмом гуманітарного впливу, культурної комунікації та формування міжнародного іміджу. Обґрунтовано, що за керівництва Папи Франциска спортивна дипломатія була інституціоналізована через створення спеціалізованих структур, посилення міжвідомчої координації та розширення участі Святого Престолу у глобальних спортивних ініціативах і міжсекторальних програмах, спрямованих на миротворчість, інклюзію та соціальну згуртованість. Розкрито еволюцію культурної і спортивної

© Ощипок І. Ф., 2026

дипломатії Католицької церкви від переважно аматорських форм до системного залучення у міжнародні спортивні федерації, гуманітарні проекти та міжнародні партнерства. Особливу увагу приділено концепції «християнського спорту», яка виступає нормативною основою дипломатичної діяльності Святого Престолу та відображає цінності солідарності, людської гідності, співпраці й моральної відповідальності. Показано, що ці принципи використовуються як комунікативний ресурс у глобальному середовищі та сприяють формуванню позитивного образу Ватикану у міжнародному гуманітарному дискурсі. Проаналізовано ключові ініціативи Святого Престолу, зокрема створення *Athletica Vaticana*, розвиток спортивно-гуманітарних програм і взаємодію з міжнародними організаціями. Зроблено висновок, що спортивна дипломатія поступово виходить за межі релігійної діяльності та перетворюється на важливий інструмент публічної дипломатії, який забезпечує присутність Ватикану у світовому гуманітарному просторі та посилює його здатність впливати на глобальні соціальні й культурні процеси.

Ключові слова: спортивна дипломатія, публічна дипломатія, культурна дипломатія, Святий Престол, Ватикан, християнський спорт, м'яка сила, глобальні цінності, папа Франциск, *Athletica Vaticana*.

Oshchypok I. Sport diplomacy of the Holy See during the pontificate of Pope Francis

The article examines the Holy See's sports diplomacy as an innovative instrument of public diplomacy and the implementation of soft power, which gained particular significance during the pontificate of Pope Francis. It demonstrates that the unique international-legal status of the Vatican as a microstate with limited material resources necessitates the use of specialized forms of foreign policy activity, among which sport has become an effective mechanism for humanitarian influence and the formation of an international image. Under the leadership of Pope Francis, sports diplomacy was institutionalized: dedicated structures were established, interdepartmental coordination intensified, and participation in global sports initiatives and cross-sectoral programs aimed at peacebuilding, inclusion, and social cohesion was expanded. The evolution of the Catholic Church's cultural and sports diplomacy is explored, highlighting the shift from primarily amateur forms to systematic engagement in international federations and humanitarian projects. Special attention is given to the concept of "Christian sport" as a normative foundation for the Holy See's diplomatic activity, representing the values of solidarity, dignity, cooperation, and moral responsibility, while also serving as a communicative resource in the global arena. Key Vatican initiatives are analyzed, including the establishment of *Athletica Vaticana*, the development of sports-humanitarian programs, and cooperation with international organizations. The study shows that sports diplomacy extends beyond the religious sphere, transforming into a politically relevant instrument of public diplomacy that ensures the Holy See's presence in the global humanitarian discourse, shapes its positive image, and enhances its capacity to influence global social and cultural processes.

Keywords: sports diplomacy, public diplomacy, cultural diplomacy, Holy See, Vatican, Christian sport, soft power, global values, Pope Francis, *Athletica Vaticana*.

Постановка проблеми. У сучасному світі держави приділяють особливу увагу формуванню та підтриманню мирних і дружніх відносин, адже якісні міжнародні контакти сприяють захисту національних інтересів і досягненню стратегічних цілей. До них належать підтримка колективної безпеки, розвиток політичних, економічних, культурних і наукових зв'язків, а також виконання міжнародних зобов'язань щодо прав людини і мирного врегулювання конфліктів. В умовах глобалізації значна частина взаємодії відбувається не лише через традиційні політичні інструменти, а й за допомогою публічної та культурної дипломатії, що дозволяє будувати діалог із зовнішньою аудиторією та реалізовувати стратегічні завдання мирним шляхом.

Святий Престол є унікальним феноменом на міжнародній арені: через об'єктивні політичні реалії він не має можливості захищати свої інтереси традиційними способами, властивими державам, і змушений використовувати винятково інструменти дипломатії, зокрема публічної, через формування власного іміджу та просування універсальних гуманітарних і гуманістичних цінностей. Проблема, яка виникає, полягає у визначенні ефективних засобів взаємодії Святого Престолу з глобальною аудиторією за умов обмежених ресурсів і специфічного статусу мікродержави Ватикан. Особливий інтерес становить спортивна дипломатія, яка, на відміну від традиційних інструментів культурної дипломатії, має високу динамічність і залежить від соціально-історичних, економічних і політичних тенденцій, а також здатна охоплювати широкі верстви населення через популярні культурні практики, такі як спорт.

Мета статті - дослідити особливості та роль спортивної дипломатії Святого Престолу як інструменту публічної дипломатії, визначити її специфіку, завдання та ефективність. Завдання включають: простежити еволюцію культурної та спортивної дипломатії Святого Престолу, проаналізувати сучасні спортивні ініціативи та виявити їх зв'язок з християнськими цінностями і спортом, оцінити перспективи спортивної дипломатії як інструменту м'якої сили.

Аналіз сучасних досліджень показує, що культурна дипломатія розглядається переважно через призму

м'якої сили, яку досліджували такі науковці, як Дж. Най [19], Ф. Барггорн [7], М. Каммінгс [9] та Т. Лютий [1]. Водночас спортивна дипломатія поступово привертає увагу Ю. Філіпової [4], М. Мюллера та С. Джексона [18], Н. Литвиненко та В. Щоткіної [2]. Більшість публікацій зосереджені на загальному аналізі спорту як глобального соціального явища або на регіональних практиках держав, залишаючи недостатньо висвітленим унікальний досвід Ватикану. У цьому контексті особливо підкреслюється значення християнського спорту як альтернативної моделі, спрямованої на моральну відповідальність, гармонійний розвиток особистості та універсальні гуманістичні цінності авторів П. Дзьобінського [13] та Й. Клеменса [8].

Невирішені частини проблеми полягають у відсутності комплексного аналізу: як Ватикан використовує спортивну дипломатію для реалізації м'якої сили, які конкретні ініціативи і програми реалізуються у рамках цієї політики, а також який вплив мають цінності християнського спорту на міжнародне позиціонування Ватикану та формування його іміджу. Ці аспекти залишаються недостатньо дослідженими, особливо у світлі останніх змін, пов'язаних зі створенням Міністерства спорту Ватикану та активним залученням у міжнародну спортивну діяльність.

Таким чином, стаття присвячена системному дослідженню спортивної дипломатії Ватикану як специфічного інструменту культурної дипломатії і м'якої сили, що поєднує релігійні та гуманістичні цінності з сучасними глобальними практиками спорту. Розгляд цього феномена має значення не лише для академічних дискусій у сфері міжнародних відносин і спортивної політики, а й для практичної діяльності держав та міжнародних організацій, зацікавлених у розвитку спорту як інструменту формування соціальної гармонії та просування загальнолюдських цінностей.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі культурна дипломатія є ефективним інструментом для досягнення стратегічних та довгострокових цілей держав і міжнародних суб'єктів. Вона дозволяє транслювати цінності та культурні досягнення, формувати позитивний імідж, впливати на міжнародні аудиторії та сприяти партнерським відносинам. У науковій літературі її розглядають як ключовий компонент м'якої сили, здатної створювати ефект привабливості, формувати консенсус і підтримувати стратегічні інтереси без примусу або санкцій [19].

Термін «культурна дипломатія» був запропонований у 1930-х роках Ф. Баргхорном і спершу означав «маніпуляцію культурними матеріалами та персоналом у пропагандистських цілях» [7]. Проте до другої половини ХХ століття значення цього поняття зазнало суттєвої трансформації: культурна дипломатія стала систематичним використанням культурних ресурсів для формування позитивного образу держави та налагодження діалогу між соціальними, політичними та культурними суб'єктами. М. Каммінгс зазначає, що вона включає планомірні культурні ініціативи, що сприяють розбудові довіри та зміцненню міжнародних зв'язків через освіту, мистецтво та гуманітарні проекти [9], а Дж. Най підкреслює, що такі інструменти формують м'яку силу через привабливість культурних цінностей та гуманітарних ініціатив [19]. Таким чином, культурна дипломатія перестає бути вузьким **інструментом міжнародної комунікації** і перетворюється на стратегічний механізм побудови довготривалих міжнародних зв'язків, взаєморозуміння та позитивного іміджу у глобальному контексті.

Слід підкреслити, що культурна дипломатія є багатовимірним соціально-політичним феноменом, що охоплює елітарні та популярні форми культури, формує ідентичності та орієнтири суспільства. Т. Лютий зазначає, що масова і популярна культура функціонують як взаємопов'язані рівні: масова відображає широке проникнення продуктів і ризики комерціалізації, а популярна зберігає потенціал для нових ідей та соціальної креативності [1, с. 97]. У цьому контексті спорт, як елемент масової та популярної культури, постає важливим інструментом культурної дипломатії. Він дозволяє транслювати гуманістичні та моральні наративи, залучати аудиторії та посилювати імідж держави чи інституції на міжнародній арені. Тому, на думку Ю. Філіпової, «будь-яка держава, що претендує на глобальний або регіональний статус у світовій політиці, ... зобов'язана мати інструментарій м'якої сили, складовою частиною якого є спортивна дипломатія та всі її форми» [4, с. 156-157]. Для Святого Престолу спортивна дипломатія є складовою м'якої сили, що просуває гуманістичні цінності та моральні принципи.

Ця концептуальна теза є особливо доречною для аналізу діяльності Святого Престолу, який, незважаючи на свій специфічний статус та обмежені ресурси, активно формує власний інструментарій м'якої сили через спортивні ініціативи, просуваючи гуманістичні цінності та моральні принципи на міжнародній арені.

Особливістю спортивної дипломатії є її висока динамічність та тісний зв'язок із соціально-історичними, економічними та політичними процесами. Як показують численні дослідження, спорт на глобальному рівні виконує низку соціальних та гуманістичних функцій, що виходять за межі простої фізичної активності та розваг: він сприяє вихованню та освіті молоді, формуванню здорового способу життя, розвитку патріотизму, моральних якостей та активної громадянської позиції. У цьому сенсі спортивна дипломатія виступає як інструмент публічної дипломатії та м'якої сили, що дозволяє експортувати цінності, забезпечувати культурний діалог і сприяти побудові мостів між спільнотами, а також формувати позитивний імідж держави чи інституції, яка підтримує життя, безпеку та добробут [18].

Сьогодні публічна дипломатія Святого Престолу поєднує релігійні, культурні та політичні виміри впливу на міжнародну аудиторію. По-перше, вихідною сферою діяльності Святого Престолу була культурна

дипломатія у класичному розумінні, а саме - трансляція гуманістичних цінностей, високої культури, сімейних та католицьких принципів. Спорт і спортивна дипломатія тривалий час залишалися другорядними напрямками через обмежені ресурси: станом на 31 грудня 2024 року населення Ватикану становило лише 882 особи [22], що ускладнювало пряме представлення на міжнародній спортивній арені.

По-друге, сучасний спорт став глобальною індустрією, де домінують цінності та ідеали, часто суперечливі традиційним поглядам Церкви. Святий Престол поділяє ідеали спорту — чесність, розвиток фізичних і моральних якостей, командну взаємодію, але виступає проти комерціалізації та політизації спорту. Папа Франциск наголошує, що спорт не повинен служити прославленню нації, зароблянню грошей чи утвердженню переваги політичних систем [10]. Через це сучасний професійний спорт не є пріоритетом, натомість акцент робиться на аматорський спорт, спортивну освіту та розвиток концепції «християнського спорту», який зберігає виховний і гуманістичний потенціал.

По-третє, протягом тривалого часу спортивна дипломатія не була пріоритетом для Святого Престолу через специфіку його цільової аудиторії. Однак у кінці XX — на початку XXI століття ситуація зазнала суттєвих змін. Головною причиною цього стало трансформування образу «середньостатистичного католика». На початку XX століття приблизно 85% католицького населення світу концентрувалося у Європі та Північній Америці, тоді як до 2000 року цей показник знизився до 34%. Натомість більшість цільової аудиторії Католицької церкви тепер проживає у країнах Глобального Півдня, передусім у Латинській Америці [5]. Ці демографічні зміни стимулювали необхідність пошуку нових каналів комунікації та інтеграції у глобальні соціальні процеси, одним із яких став спорт як інструмент культурної та публічної дипломатії.

У сукупності з демографічними змінами у світовій католицькій спільноті ці фактори сформували потребу у пошуку нових, нетипових для Святого Престолу каналів комунікації та дипломатичного впливу, здатних ефективно доносити цінності та меседжі Церкви до глобальної аудиторії. Одним із таких каналів стала спортивна дипломатія, яка забезпечує інтеграцію гуманістичних принципів та соціальних цінностей у міжнародну публічну комунікацію, формуючи простір для діалогу, залучення молоді та розвитку глобального партнерства у сфері культури, освіти та здоров'я.

Феномен християнського спорту формується на перетині кризи ціннісних орієнтирів у сучасному професійному спорті та прагнення релігійних інституцій запропонувати етичне бачення його ролі в житті суспільства. Особливо суперечливим є «великий спорт», що культивує культ фізичної успішності, комерціалізацію та індивідуалістичні мотивації, створюючи ризики захоплення тілесністю, споживацтва та уваги до зовнішніх показників успіху [13]. Папа Бенедикт XVI понад тридцять років тому зазначав: «футбол є глобальною подією, яка об'єднує людство у всьому світі» [8, с.2], підкреслюючи здатність спорту виховувати моральні цінності та об'єднувати різні культури. Для Святого Престолу такі прояви комерціалізації неприйнятні, оскільки суперечать християнському уявленню про людину, соціальну солідарність і моральну відповідальність.

Ініціативи Святого Престолу у сфері спорту мають цілеспрямований характер: вони не підтримують комерційний професійний спорт, а переосмислюють його як інструмент формування «християнського бачення світу», акцентуючи гармонійний розвиток особистості, соціальну згоду та моральну відповідальність [13]. Комерціалізація сучасного професійного спорту зміщує акцент із розвитку особистості на фінансові показники. При цьому, «добро гри легко може бути зіпсоване комерціалізацією, яка перетворює спорт на індустрію і накладає темну тінь грошей на все» [8, с.3], що ілюструє ризики домінування матеріальних стимулів над вихованням особистості.

Тому Католицька церква надає перевагу формам спорту, що підкреслюють моральні, етичні та гуманістичні цінності. Спорт перестає бути платформою самоствердження чи економічної вигоди й стає каналом комунікації та поширення духовних і гуманістичних принципів. Цей підхід узгоджується з концепцією м'якої сили, адже через спорт Святий Престол формує позитивний культурний та етичний імідж на міжнародній арені [15]. У системі координат Святого Престолу ключовими є християнські та універсальні цінності — командна робота, співпраця, взаємна повага, дотримання правил і право людини на свободу та гідність. Спорт постає сферою, у якій ці цінності можуть бути практично втілені та залишатися помітними для широких суспільних груп. Універсальні спортивні цінності були закріплені на саміті *Sport in the Service of Humanity: The First Global Conference (2016)* з ООН та МОК. Було визначено шість ключових цінностей — співчуття, повагу, любов, гармонію, рівність і радість [11], інтегруючи релігійно-етичний підхід у глобальний гуманітарний дискурс.

З точки зору іміджевої політики, така стратегія дозволяє Святому Престолу діяти як моральний арбітр: підтримувати «християнську інтерпретацію спорту», підкреслюючи моральні, духовні та соціальні аспекти, та конструктивно критикувати комерційний спорт, не втрачаючи суспільної підтримки. Особливу роль відіграв папа Франциск — його комунікативна стратегія, або «ефект Франциска», підкреслив харизматичність і здатність ефективно комунікувати з широкими аудиторіями [14]. Це дозволило залучати до взаємодії віруючих, бізнес, благодійні фонди, міжнародні організації та спортивну індустрію, створюючи міжсекторні платформи для реалізації гуманістичних і соціальних цілей.

Яскравим прикладом такої взаємодії є співпраця з міжнародною маркетинговою компанією *Aspire Group*, представники якої підтримали ініціативи папи, зокрема орієнтацію на допомогу вразливим групам

через спортивні програми. Один із представників компанії зазначив, що «папа Франциск надихає своїм баченням допомоги вразливим, а використання спорту для цього є, на його думку, найуспішнішим спортивним маркетинговим проектом» [22]. Цей приклад демонструє, що спортивні ініціативи Святого Престолу вже виходять за межі релігійної сфери, інтегруючись у глобальну політику корпоративної соціальної відповідальності та гуманітарного лідерства.

Таким чином, концепція християнського спорту у ватиканському вимірі постає не лише як альтернативна модель практики, а й як стратегічний інструмент релігійної дипломатії, соціальної комунікації та формування морального авторитету Святого Престолу. Вона поєднує теологічні настанови з універсальними гуманітарними цінностями та сучасними підходами до соціального впливу, роблячи її ефективною, привабливою та перспективною для застосування в міжнародному контексті.

Протягом тривалого часу Святий Престол уникав прямої взаємодії з професійною спортивною індустрією, надаючи пріоритет аматорському спорту, що неодноразово підкреслювалося у риторичі понтифіків. Так, під час зустрічі з генуезькою командою з водного поло у 2021 році папа Франциск наголосив: «Ніколи не втрачайте свій аматорський характер. Справжній спорт — це аматорський спорт, принаймні завжди пам'ятайте про це: потрібні сльози й аматорський дух» [15]. З точки зору Церкви, аматорський спорт найповніше відповідає ціннісним ідеалам, сприяє моральним чеснотам, колективній взаємодії та дотриманню етичних принципів.

Ще з 2004 року, за часів папи Івана Павла II, Святий Престол усвідомлював стратегічну важливість професійного спорту та поступово розширював присутність у цій сфері. Було створено підрозділ «Церква та спорт» для вивчення інтеграції спортивної діяльності у публічну дипломатію та культурні ініціативи [25]. За часів папи Бенедикта XVI делегації брали участь у міжнародних заходах, включно з Олімпійським конгресом у Копенгагені 2009 року [8, с.12]. І тільки у 2019 році за папи Франциска сформовано Міністерство спорту для розвитку «культури спорту» як інструменту особистісного зростання та сприяння миру і братерства [12], з балансом між цінностями Церкви та глобальною спортивною індустрією.

Святий Престол підтримує аматорський спорт та міжнародні благодійні організації, зокрема Fields of Growth, PeacePlayers International та Peace Pandemic [16, 26], які працюють у регіонах із тривалими конфліктами, демонструючи роль спорту у діалозі та культурному обміні. Фонд Sport for All сприяє доступу до спорту та інклюзивності, підтверджуючи реалізацію політики м'якої сили [26].

Футбол дозволяє встановлювати соціокультурні контакти з глобальною аудиторією та формувати позитивний імідж Церкви. Папа Франциск демонструє його значення через власні спогади про гру «м'ячем з ганчір'я» [23]. Водночас Святий Престол утримується від прямої участі у футбольній індустрії, наголошуючи на «справжньому спорті, а не бізнесі» [17], що відповідає концепції спортивної дипломатії без комерціалізації [26].

Створення у 2019 році *Athletica Vaticana* — офіційної спортивної асоціації, яка стала першою формалізованою структурою спрямованою на спорт від імені Святого Престолу, свідчить про посилення уваги Святого Престолу до організованої спортивної діяльності на міжнародному рівні [12]. *Athletica Vaticana* стала зареєстрованим членом низки спортивних федерацій: в 2021 році її вело-сектор увійшов до *Union Cycliste Internationale* [3].

За останні роки різко зросла кількість ініціатив, які демонструють прагнення Святого Престолу інтегруватися у глобальний спортивний простір: від участі ватиканських спортсменів у міжнародних змаганнях до створення «спортивної інфраструктури» — наприклад, у 2023 році було відкрито Ватиканський дім спорту, який має стати «послом папи» — операційним центром для діяльності спортивної асоціації Святого Престолу [6].

Незважаючи на те, що представники Святого Престолу неодноразово підкреслювали символічну та етичну природу участі в спорті, реальна практика демонструє значне розширення двосторонніх контактів із міжнародними спортивними організаціями та залучення іноземних спортсменів до змагань під прапором Святого Престолу — що може свідчити про підготовку ґрунту для довгострокових стратегічних проектів у професійному спорті [27].

Для Ватикану спорт розглядається не лише як індустрія чи розвага, а насамперед як засіб впливу на цінності — солідарності, братерства та інклюзії. Папа Франциск під час зустрічі з *Athletica Vaticana* зазначав, що спорт «нагадує, що, незважаючи на наші відмінності, ми всі — члени однієї людської родини» і може «будувати мости миру у світі» навіть у «особливо темні історичні часи» [28].

Зміни у позиції Святого Престолу щодо професійного спорту чітко простежуються у риторичі папи Франциска. Він підтримує підхід папи Івана Павла II, наголошуючи, що впровадження християнських цінностей у спорт сприяє зміцненню універсальних гуманістичних принципів, формуванню моральної відповідальності та соціальної згуртованості. Спорт розглядається як багатовимірний сфера виховання — фізична, духовна, етична та соціальна [13]. Папа Франциск підкреслював, що спорт може слугувати «школою цінностей», де через гру та взаємодію учасники набувають моральних і гуманістичних навичок. Популярність спорту та його соціальний вплив створюють унікальну можливість для Церкви поширювати гуманістичні принципи на глобальному рівні, формуючи позитивний імідж активного учасника міжнародного соціокультурного дискурсу [20].

Академічний аналіз демонструє, що Святий Престол інтегрує спорт у власну публічну дипломатію та гуманістичні ініціативи, розглядаючи його як інструмент реалізації найвищих гуманістичних цінностей — самоудосконалення, солідарності, взаємоповаги та розвитку соціальної відповідальності [13].

Висновки. Спортивна дипломатія Святого Престолу є ефективним інструментом публічної дипломатії та м'якої сили, що дозволяє впливати на глобальну аудиторію, незважаючи на обмежені ресурси. Через спорт транслюються гуманістичні, моральні та релігійні цінності, формується позитивний міжнародний імідж і зміцнюється авторитет Святого Престолу як морального арбітра. Концепція «християнського спорту» пропонує альтернативну модель, що акцентує розвиток особистості, моральну відповідальність, соціальну згоду та співпрацю, уникаючи надмірної комерціалізації та прагнення до матеріального успіху, що підвищує легітимність інституції на міжнародній арені.

Спорт Святого Престолу стає платформою для культурного діалогу, нормотворчого впливу та соціальної комунікації, об'єднує людей різних національностей, культур і релігійних переконань, сприяє просуванню гуманістичних цінностей, залученню молоді та зміцненню соціальної згуртованості. Через спортивну дипломатію інституція реалізує стратегічний політичний вплив мирним шляхом, консолідує підтримку різних соціальних і культурних груп.

Особливу роль у цьому відіграв Папа Франциск, чия комунікаційна стратегія дозволила ефективно транслювати гуманістичні та етичні цінності через спорт. За його понтифікату спортивна діяльність стала платформою для виховання духовних, соціальних і моральних якостей, розвитку солідарності, взаємної поваги та інклюзії, закладаючи основу для зміцнення авторитету Святого Престолу у сфері міжнародної політики та гуманітарної дипломатії. Ці досягнення продовжують формувати стратегічний потенціал спортивної дипломатії, поєднуючи теологічні настанови та універсальні гуманістичні цінності з глобальними практиками спорту, підвищуючи легітимність та міжнародний імідж інституції.

Бібліографічний список:

1. Лютий Т. В. Масова і популярна культура: проблема демаркації. *Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство*. 2019. Т 3. С. 85–99. URL: <https://doi.org/10.18523/2617-1678.2019.3.85-99>
2. Литвиненко Н. П., Щоткіна В. І. Роль спортивної дипломатії у міжнародних відносинах. *Міжнародні відносини*. 2017. № 14. С. 1–12. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3089
3. Святий Престол – новий член Міжнародного союзу велосипедистів. *Vatican News*. 28 жовтня 2021. URL: <https://www.vaticannews.va/uk/vatican-city/news/2021-10/svyatyj-prestol-u-sojuzi-velosypedystiv.html>
4. Філіппова Ю. В. Спортивна дипломатія: сутнісне значення, виклики і перспективи для України. *Політикус*. 2020. № 3. С. 153–159. URL: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2020-3.23>
5. Allen J. L. Ten mega-trends shaping the Catholic church. *National Catholic Reporter*. 22 Dec. 2006. URL: <https://www.nronline.org/blogs/all-things-catholic/ten-mega-trends-shaping-catholic-church>
6. *Athletica Vaticana*. Blessing and inauguration of the “Vatican House of Sport”. 20 September 2023. URL: <https://press.vatican.va/content/salastampa/en/info/2023/09/11/230911a.html>
7. Barghorn F. *Cultural Diplomacy*. London. Routledge. 1960. 182 p.
8. Bishop Josef Clemens. Sport in the Magisterium of Benedict XVI. URL: <https://www.laici.va/content/dam/laici/documenti/sport/eng/for%20further%20study/Sport%20in%20the%20Magisterium%20of%20Benedict%20XVI%20-%20Bishop%20Josef%20Clemens.pdf>
9. Cummings M. *Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey*. Washington D C. Center for Arts and Culture. 2003. 78 p.
10. «Dare il meglio di sé». Documento sulla prospettiva cristiana dello sport e della persona umana del Dicastero per i Laici, la Famiglia e la Vita, 01.06.2018. *Bollettino della Sala Stampa della Santa Sede*. Available from: <https://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2018/06/01/0401/00856.html> (
11. Declaration of Principles. Sport at the service for humanity. URL: <https://sportforhumanity.com/declaration-of-principles/>
12. Dicastero per la Cultura e l'Educazione Sport. *Athletica Vaticana*. URL: <https://www.cultura.va/content/cultura/it/dipartimenti/sport/risorse/athleticavaticana.html>
13. Dziubiński Z. Sport w służbie osoby i wspólnoty w perspektywie papieża Franciszka. Warsaw. AWF. SALOS. 2020. 232 p.
14. Gehring J. *The Francis Effect: A Radical Pope's Challenge to the American Catholic Church*. Lanham Maryland. Rowman and Littlefield. 2015. 267 p.
15. Greeting of His Holiness Pope Francis to Managers and Players of the Water Polo Team of Genoa. *The Holy See*. 12 March 2021. URL: https://www.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2021/march/documents/papa-francesco_20210312_pallanuoto-genova.html
16. Johnson T M, Ross K R. (eds). *Atlas of Global Christianity*. Edinburgh. Edinburgh University Press. 2009. 400 p.
17. Korkzan Shireen. Why the World Cup still matters. U S Catholic. July 27 2018. URL: <https://www.uscatholic.org/articles/20210312/vatican-emphasizes-ethical-sport-over-business-in-football-32152>
18. Muller M, Jackson S. *Sport and International Relations*. London. Routledge. 2016. 312 p.

19. Nye J. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York. Public Affairs. 2004. 240 p.
20. Ołdakowski Krzysztof. Papież: sport jest szkołą wartości. *Vatican News*. 11 maja 2019. URL: <https://www.vaticannews.va/pl/papiez/news/2019-05/papa-wloskie-centrum-sportowe.html>
21. Pope Francis sees sports as a world changer. *SBI*. 25 Jan. 2016. URL: <https://www.sportsbusinessjournal.com/Journal/Issues/2016/01/25/Sports-in-Society/Pope-Francis/>
22. Population. Vatican City State, 31 December 2024 <https://www.vaticanstate.va/en/state-and-government/general-informations/population.html>
23. The Pope with «two left feet» who loved the «beautiful game». *Arabnews*. URL: <https://www.arabnews.com/node/2597939/sport>
24. Udienza ai partecipanti al primo Incontro mondiale «Sport e Fede». *Bollettino della Sala Stampa della Santa Sede*. 05.10.2016. URL: <http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2016/10/05/0709/01589.html>
25. Vatican creates new section «Church and Sports» on the occasion of Olympic games. *Catholic News Agency*. Aug 2,2004. URL: <https://www.ewtnnews.com/vatican/vatican-creates-new-section-church-and-sports-on-the-occasion-of-olympic-games?redirectedfrom=cna>
26. Vatican to host international meeting on «Sport for All». *Vatican News*. 28 September 2022. URL: <https://www.vaticannews.va/en/vatican-city/news/2022-09/vatican-to-host-international-meeting-on-sport-for-all.html>
27. Wow Vatican Athletic Team Participates in the World Cycling Championships and Raises Funds for Charity! *Catholic News World*. August 21,2023. URL: <https://www.catholicnewsworld.com/2023/08/wow-vatican-athletic-team-participates.html>
28. Zengarini Lisa. Pope to Athletica Vaticana: «Sport can build bridges of peace in the world». *Vatican News*. 13 January 2024. URL: <https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2024-01/pope-may-sport-help-build-bridges-of-peace-in-the-world0.html>

References:

1. Lutyi T. V. (2019). Masova i populiarna kultura: problema demarkatsii. *Naukovi zapysky NaUKMA. Filosofiia ta relihiiieznavstvo*. T. 3, pp. 85–99. Available at: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/41cbc240-0baa-408d-bd7f-ba9c47891a8d/content>
2. Lytvynenko N. P., Shchotkina V. I. (2017). Rol sportyvnoi dyplomatii u mizhnarodnykh vidnosynakh. *Mizhnarodni vidnosyny*. No. 14, pp. 1–12. Available at: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3089
3. Sviatyi Prestol – novyi chlen Mizhnarodnoho soiuzu velosypedystiv. *Vatican News*. 28 zhovtnia 2021. Available at: <https://www.vaticannews.va/uk/vatican-city/news/2021-10/svyatyj-prestol-u-sojuzi-velosypedystiv.html>
4. Filippova Yu. V. Sportyvna dyplomatii: sutnisne znachennia, vyklyky i perspektyvy dlia Ukrainy. *Politykus*. No. 3, pp. 153–159. Available at: http://politicus.od.ua/3_2020/25.pdf
5. Allen J. L. *Ten mega-trends shaping the Catholic Church*. National Catholic Reporter. 22 December 2006. Available at: <https://www.ncronline.org/blogs/all-things-catholic/ten-mega-trends-shaping-catholic-church>
6. Athletica Vaticana. (1960). *Blessing and inauguration of the «Vatican House of Sport»*. 20 September 2023. Available at: <https://press.vatican.va/content/salastampa/en/info/2023/09/11/230911a.html>
7. Barghorn F. (2020). *Cultural Diplomacy*. London: Routledge, 182 p.
8. Clemens J. *Sport in the Magisterium of Benedict XVI*. Available at: <https://www.laici.va/content/dam/laici/documenti/sport/eng/for%20further%20study/Sport%20in%20the%20Magisterium%20of%20Benedict%20XVI%20-%20Bishop%20Josef%20Clemens.pdf>
9. Cummings M. (2003). *Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey*. Washington, D.C.: Center for Arts and Culture, 78 p.
10. «Dare il meglio di sé». (2018). *Documento sulla prospettiva cristiana dello sport e della persona umana del Dicastero per i Laici, la Famiglia e la Vita*. 01 June 2018. Bollettino della Sala Stampa della Santa Sede. Available at: <https://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2018/06/01/0401/00856.html>
11. *Declaration of Principles. Sport at the Service for Humanity*. Available at: <https://sportforhumanity.com/declaration-of-principles/> Accessed: 28 November 2025..
12. Dicastero per la Cultura e l'Educazione. *Sport Athletica Vaticana*. Available at: <https://www.cultura.va/content/cultura/it/dipartimenti/sport/risorse/athleticavaticana.html>
13. Dziubiński Z. (2020). *Sport w służbie osoby i wspólnoty w perspektywie papieża Franciszka*. Warsaw: AWF; SALOS. 232 p.
14. Gehring J. (2015). *The Francis Effect: A Radical Pope's Challenge to the American Catholic Church*. Lanham, Maryland: Rowman and Littlefield. 267 p.
15. *Greeting of His Holiness Pope Francis to Managers and Players of the Water Polo Team of Genoa*. The Holy See. 12 March 2021. Available at: https://www.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2021/march/documents/papa-francesco_20210312_pallanuoto-genova.html
16. Johnson T. M., Ross K. R. (eds.). (2009). *Atlas of Global Christianity*. Edinburgh: Edinburgh University Press. 400 p.

17. Korkzan S. *Why the World Cup still matters*. U.S. Catholic. 27 July 2018. Available at: <https://www.uscatholic.org/articles/20210312/vatican-emphasizes-ethical-sport-over-business-in-football-32152>
18. Muller M., Jackson S. (2016). *Sport and International Relations*. London: Routledge. 312 p.
19. Nye J. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: Public Affairs. 240 p.
20. Ołdakowski K. *Papież: sport jest szkołą wartości*. Vatican News. 11 May 2019. Available at: <https://www.vaticannews.va/pl/papiez/news/2019-05/papa-wloskie-centrum-sportowe.html> Accessed: 30 November 2025.
21. *Pope Francis sees sports as a world changer*. Sports Business Journal (SBI). 25 January 2016. Available at: <https://www.sportsbusinessjournal.com/Journal/Issues/2016/01/25/Sports-in-Society/Pope-Francis/> Accessed: 30 November 2025.
22. *Population. Vatican City State, 31 December 2024*. Available at: <https://www.vaticanstate.va/en/state-and-government/general-informations/population.html> Accessed: 28 November 2025.
23. *The Pope with «two left feet» who loved the «beautiful game»*. Arabnews. Available at: <https://www.arabnews.com/node/2597939/sport> Accessed: 30 November 2025.
24. *Udienza ai partecipanti al primo Incontro mondiale «Sport e Fede»*. Bollettino della Sala Stampa della Santa Sede. 05 October 2016. Available at: <http://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2016/10/05/0709/01589.html> Accessed: 28 November 2025.
25. *Vatican creates new section «Church and Sports» on the occasion of Olympic Games*. Catholic News Agency. 2 August 2004. Available at: <https://www.catholicnewsagency.com/news/1662/vatican-creates-new-section-church-and-sports-on-the-occasion-of-olympic-games> Accessed: 30 November 2025.
26. *Vatican to host international meeting on «Sport for All»*. Vatican News. 28 September 2022. Available at: <https://www.vaticannews.va/en/vatican-city/news/2022-09/vatican-to-host-international-meeting-on-sport-for-all.html> Accessed: 30 November 2025.
27. *Wow — Vatican Athletic Team Participates in the World Cycling Championships and Raises Funds for Charity!*. Catholic News World. 21 August 2023. Available at: <https://www.catholicnewsworld.com/2023/08/wow-vatican-athletic-team-participates.html> Accessed: 30 November 2025.
28. Zengarini L. *Pope to Athletica Vaticana: 2Sport can build bridges of peace in the world»*. Vatican News. 13 January 2024. Available at: <https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2024-01/pope-may-sport-help-build-bridges-of-peace-in-the-world0.html> Accessed: 30 November 2025.